

Samengesteld Blad

Inhoud

Excursies 2e kwartaal	2
Lezing Karel Gort	5
Determineeravonden	5
In memoriam	6
Aquarel Blauwe druifjes	7
De scholekster	8
What's in a name	10
De keuze van...	13
Wist je dat ...	14
Algemene info	15

Van het bestuur

Net als je denkt dat het weer lente is, vallen er sneeuwbuien en is er vorst aan de grond. Cees Buddingh' verwoordt het treffend in zijn sonnet 'Iets over de lente en treurwilgen', waarvan de eerste strofe luidt:

Treurwilgen zijn altijd het eerste groen.
Met sneeuwklonkjes, crocussen, blauwe druifjes
Luiden zij de lente in, die opwindendste,
maar meest perfide van alle seizoenen.
(...)

Maar lente loopt als water door je vingers.
Je denkt: 'Ik sta er midden in', maar ze is
er nog net niet. Of net al weer verwaaid.
(...)

Bij het verschijnen van dit Samengesteld Blad gaan we toch echt genieten van de lente tijdens onze excursies waarbij planten ook weer centraal staan, getuige het programma waarmee dit nummer opent.

Twee van onze trouwe en betrokken leden, Joke Anema en Loes Bruel zijn overleden. Aan hen is een kort In memoriam gewijd.

Erica Griffioen voegt aan de vaste rubrieken – What's in a name, Vroegere vogels, De keuze van en een aquarel – een nieuwe toe: "Wist je dat....?" Zij geeft er een uitdagende opdracht bij.

Tot ons genoegen staan de determineeravonden (vh werkgroepavonden) weer op de agenda.

We wensen u veel leesplezier en een vrolijke lente met genoeg milde regenbuien!

Excursies 2^e kwartaal 2023

1 april 2023 **Everdinger waarden**

De Everdinger waarden zijn ontstaan door het uitgraven van de uiterwaarden t.b.v. dijkverzwaring. Er zijn hooilanden, rivieroever, strangen, meidoornhagen en moerasbos. In de rietkragen zitten veel zangvogels en het is een ideaal gebied voor water- en weidevogels geworden. Veldsalie en Ratelaar groeien en bloeien er.

6 april 2023 **donderdag, Groenzoom**

De Groenzoom verbindt Midden Delfland met het Groene Hart. Door verantwoord maai- en snoei-beheer is het gebied vogel- en bloemrijk geworden. Misschien zien we er de eerste vlinders fladderen.

8 april 2023 **Brabantse Biesbosch**

Door afgraving van polders in de Noordwaard en open verbinding met de Merwede voor waterberging is er een groot zoetwatermoeras ontstaan in de Brabantse Biesbosch. We hopen op deze Paaszaterdag de Visarend te zien en zijn nest met de camera van Beleef de Lente. Hopelijk treffen we weer Zearenden aan en andere roofvogels.

We hebben ook kans om nog enkele wintergasten te zien, zoals de Grote zaagbek en doortrekkers, zoals Kempshaan, Oeverloper, Bosruiter en andere ruiters. De zomergasten als Zwartkopmeeuw, Zomertaling en Grutto arriveren hier dan ook. Natuurlijk kijken we ook naar de vlinders, andere insecten en planten. Mogelijk zoeken we ook nog naar de Wielewaal in het Elzenbos in de Dordtse Biesbosch. We beginnen op de Bandijk, Werkendam, op een kleine parkeerplaats links bij een hek, net na "Het Fort bij het Steurgat".

15 april 2023 De Blauwe Kamer

Het natuurgebied De Blauwe Kamer ontleent zijn naam aan een voormalige hofstede van rond 1600 en een voormalige steenfabriek, die dezelfde naam kreeg en gesloten werd in 1975. In 1980 kocht het Utrechts landschap deze uiterwaard. Voormalige strengen en geulen werden weer uitgegraven en de zomerdijk aan de Nederrijn werd doorgestoken, om zo de natuurlijke dynamiek van het rivieroeverlandschap te herstellen. In 2002 is het gebied verbonden met de Grebbeberg. Het gebied wordt begraasd door Koniksparden en Gallowayrunderen. Er broeden zo'n 75 vogels. Er staat een kijkhut bij de lepelaarskolonie en de visarend wordt hier vaak op doortrek gezien. Ook is er een restaurant met een groot terras vanwaar je een prachtig uitzicht over het gebied hebt.

22 april 2023 Nieuwe Driemanspolder

De Nieuwe Driemanspolder bij Zoetermeer was tot 2017 agrarisch gebied. Toen is het op de schop gegaan ter wille van natuur en recreatie en bij extreme regenval vangt het overtollig water uit de omgeving op. In de loop van zes jaar is het een vogelrijk gebied geworden. We zagen er vorig jaar o.a. veel Kleine plevieren. Ook worden er regelmatig Patrijzen gezien en er broeden Geoorde futen.

29 april 2023 Zevenhuizerplas en Eendragtspolder

Twee aaneengesloten natuurgebieden ten noorden van Rotterdam, wie kent ze niet? De ervaring leert dat het lopen daar altijd verrassingen oplevert. We gaan het (weer) zien!

6 mei 2023 Zuid-Kennemerland

Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland bestaat uit oude duinen en vochtige valleien. In deze tijd kunnen we de Nachtegaal weer horen. De voedselarme grond leidt tot een grote variatie aan flora: Walstro, Duinviooltje, Bremraap, Maanvaren en Rietorchis. Als het warm is zien we libellen, o.a. Glassnijder, en vlinders, zoals het Oranjetipje.

17 mei 2023 woensdag, Willeskop

Willesskop is een kade door het weilandgebied bij Oudewater. Hier gaan we vogels spotten en we gaan op zoek naar de Elzenvlag, een grillig tongvormige parasiet op de vrouwelijke elzenkatjes.

20 mei 2023 Avelingen

De Avelingen is een eeuwenoud buitendijks natuurgebied bij Gorinchem aan de Merwede, beheerd door Staatsbosbeheer. Het bestaat uit grienden, rivierbossen, weilanden, hooilanden en plassen. Dit afwisselende landschap trekt veel insecten en vogels aan. We gaan er op zoek naar de Bruine korenbout en andere libellen en vlinders. Misschien horen we de roep van het vrouwtje koekoek weer of van de ijsvogel.

27 mei 2023 Stellendam – Kwade Hoek

De Kwade Hoek is een natuurgebied aan de Noordzee ten noordoosten van Goedereede. De naam verwijst naar de verraderlijke stroming en zandbanken, waarop menig schip is vergaan. Er is een sluffer, waardoor er bij hoogtij zout water het gebied overspoelt. Bij regelval wordt het gebied gevuld met regenwater en kwel van de duinen. We gaan er kijken naar de zilte flora en de vele vogels.

3 juni 2023 **Zouweboezem**

De Zouweboezem is een boezemgebied dat in de 14^e eeuw is gegraven voor de opvang van het overtollige water uit de omliggende polders. Het gebied bestaat uit open water met riet, zeggen, wilgengrienden en elzen. De Zouweboezem is het kleinste 'belangrijke vogelgebied' van Nederland. Er zijn Purperreigers, Zwarte sterns en allerlei rietzangers. Hopelijk laat ook de Witvleugelstern zich weer zien.

10 juni 2023 **Passewaaij**

Bram van Vliet neemt ons mee naar Wetland Passewaaij. Het is een uiterwaard vlakbij Tiel. In het kader van Ruimte voor de rivier heeft er natuurontwikkeling plaatsgevonden. De excursie is vooral gericht op planten, maar het is een gevarieerd gebied waar nog veel meer te zien is. Je kunt er vrij rondstruinen en je laten verrassen door wat je tegenkomt.

15 juni **donderdag, Berkenwoudse Driehoek**

De Berkenwoudse Driehoek ligt ten noordwesten van Berkenwoude in de Krimpenerwaard. Jaarlijks groeien er spontaan nieuwe soorten in de natte schraallanden. In juni staan er honderden rietorchissen te bloeien. Water- en weidevogels zijn er ook in hun element.

17 juni 2023 **De Pannenhoef**

De Pannenhoef is een 700 ha groot natuurgebied bij Zundert, in bezit van de Stichting Brabants Landschap sinds 1970. Tot de 17^e eeuw werd daar turf gewonnen en deze ging naar de bierbrouwerijen in Breda via de Turfvaart. Wat overbleef was vochtige heide en vennen. Hierna werd het gebied verder ontwaterd en de vennen gedempt voor landbouw en naaldbos. Nu is het waterpeil weer verhoogd, werden vennen weer uitgevraagd en de teeltlaag van de landbouw verwijderd. Verder is er ook gemengd bos en bloeiende weilanden. Er is Heidekartelblad, Beenbreek, Oeverkruid, Moerashertshooi, Moeraswolfsklauw, Teer guichelheil, Kleine en Ronde zonnedaauw. Vijf soorten Spechten, Buizerd, Havik en Sperwer broeden er. Ook is er een vogelkijkhut en kijkscherm.

24 juni 2023 **Kwinteloijen o.l.v. Jan Pellicaan**

Door de zandafgravingen in de jaren zeventig van de vorige eeuw is Kwinteloijen een natuurgebied geworden met een heel gevarieerde flora en fauna. Er zijn waterpoelen, moerassen en heidevelden. Jan Pellicaan gidst ons door dit boeiende gebied.

N.B. deze gegidste excursie kost Euro 3,00.

Lezing over Eetbare 'vergeten' groenten door Karel Gort

Dinsdag, 18 april 2023, buurtcentrum De Fluiters in Capelle a/d IJssel, aanvang 20 uur

We maken een virtuele wandeling door de natuur. Al wadend door de zompige kwelders kunnen we Zeekraal plukken om een heerlijk visgerecht meer allure en pit te geven. Verder nemen we ook nog terloops wat Lamsoor mee om als frisse groene salade bij het visgerecht te serveren. De brakke krekens veranderen langzaam in zand. De geur die we ruiken is van Selderij. Ook hier nemen we wat van mee voor in de groentesoep. In de verte zien we Heemst. Gelukkig hebben we een handzaam schepje meegenomen. We spitten een wortel uit de grond en nemen die mee om wat marshmallows van de maken op de barbecue. Dan zien we nog wat Veldsla staan en Pastinaak en Watermunt.... Daar gaan we smakelijk van eten, of zijn we wat vergeten?

Determineeravonden

Aan de hand van meegebracht materiaal bekijken we met behulp van microscoop en studieboeken hoe alles in elkaar zit om het vervolgens op naam te brengen, voor zover dat nodig is.

De determineeravonden vinden plaats bij Yvonne de Boer, Plantsoenstraat 1 te Capelle ad IJssel, telefoon 06-30737798, op dinsdagavond 25 april, 16 mei en 27 juni 2023 van 20.00 tot 22.00 uur.

In memoriam Joke Anema (1925-2023)

Eén van de oprichters van onze afdeling IJssel en Lek in 1989 was Joke Anema-Balke. Zij was de motor voor een groot aantal activiteiten. Ze was de initiator voor het geven van cursussen over planten, ecologie, vogels en paddenstoelen. Jarenlang leidde ze maandelijks openbare excursies in Capelle en omgeving en gaf lezingen over planten en paddenstoelen door het hele land. Ze schreef artikelen over seizoensgebonden bijzonderheden voor de IJssel en Lekstreek. Toen onze afdeling 20 jaar bestond, was dat voor het bestuur aanleiding om haar erelid te maken.

Tot kort voor haar overlijden bleef ze betrokken bij alle activiteiten van

onze afdeling en gaf bijvoorbeeld allerlei vondsten ter determinatie op de werkgroepavonden.

In memoriam Loes Bruel (1946-2023)

“Heel bijzonder, heel gewoon, gewoon een heel bijzondere, sterke vrouw” was de tekst op de rouwkaart. Loes Bruel was lid van onze afdeling sinds 1999. Zij was altijd aanwezig bij de werkgroepavonden en ging vaak mee met de meerdaagse excursies. Haar leven stond in het teken van zorgen voor anderen, zoals uit haar beroep als wijkverpleegkundige duidelijk mag blijken. Haar droogkomische humor heeft ons vaak doen schaterlachen. Ze hielp met de jeugdactiviteiten en

bereidde daarvoor knutselactiviteiten voor. Ze maakte kleurrijke schilderijen en ze wist dat het schilderij dat hierbij afgebeeld staat, haar allerlaatste was. Al haar vreugde en blijdschap heeft ze erin verwerkt. “Daar wil ik naartoe”, zei ze. Ze had vrede met haar lot en liet weten dat ze een heel goed leven heeft gehad.

Blauwe druifjes – aquarel van Greetje de Back

De kleur van Blauwe druifjes vind ik prachtig: de overgang van licht- naar paarsblauw met dat subtiele witte randje, dat het einde vormt van de zes vergroeide kroonblaadjes. Daarbinnen zitten de stamper en zes meeldraden. Ze staan nu te bloeien in tuinen en in het duingebied. Dit boeketje bied ik u aan als een echte lentebode.

Vroegere vogels

De Scholekster

Vogel van het jaar 2023

“In zijn zwart-wit verenpak, dat hem een deftig voorkomen geeft, mag hij opvallend zijn, maar interessant wordt hij pas als hij uit zijn gewone doen raakt. Dat kan men overal verwachten waar er een stuk of wat sullig en dromerig bijeen staan. Dan kunnen zij plotseling hun indolentie laten varen en een vertoning ten beste geven, die ons telkens weer doet glimlachen. Onverwacht en zonder zichtbare aanleiding buigt dan een van hen de kop diep omlaag, waardoor de schouders scherp uitkomen, en met opengesperde snavel begint hij te roepen: “prrrrie, ke-pie, ke-pie, kepiekepiekepie”. Een of meerdere clubgenoten aangestoken door deze schelle fluittonen, voegen zich bij hem en onder het voortdurend uiten van snelle rollers en schelle kreten marcheert het stel met dribbelpasjes over het veld. Soms achter elkaar, dan weer naast elkaar, maar gelijk in alle bochten en plotselinge wendingen lopen zij rond alsof zij door een onzichtbare ceremoniemeester in een wonderlijke polonaise worden geleid. Soms ook vormen zij een kringetje, allen gelijk in houding, hoge schouders en bijna aan de grond rakende snavel, en maken een kabaal alsof zij in een heftig dispuut zijn gewikkeld. Secondenlang duurt deze vertoning en even onverwacht als zij begon komt ook het einde. Nog enkele binnensmonds gemompelde geluidjes worden gehoord en daarna gaan zij stilletjes uiteen, alsof zij zich schamen voor deze luidruchtige uitbarsting. Als men hen eenmaal hun grappige polonaise heeft zien lopen is het begrijpelijk en verklaarbaar waar zij de volksnaam “bonte piet” aan te danken hebben. Om op zo’n vertoning te gaan zitten wachten kan wel eens lang vallen. Maar wie regelmatig in de duinen komt, krijgt haar herhaaldelijk te zien, want zij houden zich daarmee bezig van hun aankomst af tot in juli. En het is niet uitgesloten, dat men hen ook later in de tijd nog eens doende ziet. Het kabaal dat zij daarbij maken, is zeer karakteristiek en wijst ons de weg naar de plek waar zich dat intieme

tafereeltje afspeelt. Een intiem stukje van hun leven is het ongetwijfeld. Het staat in verband met de paarvorming. Maar tot welke hoogte is nog niet geheel duidelijk.

Ook andere paringshandelingen kan men vrij gemakkelijk van hen te zien krijgen. Het best als men in het voorjaar een van hun vaste rendez-vous plaatsen kan ontdekken. Bij toeval vonden wij eens zo'n plaats in een weide langs de duinvoet. Begin april waren daar dagelijks een aantal scholeksters present. In de morgen en avond waren zij het talrijkst. Dan telden wij er wel eens een zestig. Meer op de dag was hun aantal sterk variërend en soms viel er geen enkele te bekennen. Dan waren zij waarschijnlijk uitgezworven om te azen of zochten zij een plaats voor hun eieren. Maar de andere morgen was er weer een hele troep aanwezig en konden wij, op een honderd meter achter een landhek gezeten, hen in hun doen en laten door de kijker bespieden. Vele stonden met de kop in de veren of drentelden wat heen en weer. Onder schel geroep kwamen en gingen andere. En van tijd tot tijd kreeg hier of daar in de troep er een het te pakken. Dan was het "Aufforderung zum Tanz". Drie of vier van de omstanders stemden daarmee in, terwijl de overige onverschillig bleven. Met de borst tegen de grond en met achterwaarts trappende poten zagen wij andere, als voorspel voor de eigenlijke nestbouw, doende met het drukken van een kuiltje. En meerdere malen zagen wij daar ook een copulatie. [...] Het was jammer dat op een goede dag wat pinken in die weide werden gedreven. Toen was het uit met de pret."

Uit: "Het wondere leven in onze duinen", K. Hulbos, Amsterdam, 1961

Hans Boekhout

What's in a name?

Myosotis

Wat heeft de muis nu met myosotis te maken? Myosotis is de naam van het geslacht vergeet-mij-nietjes. Dit geslacht behoort tot de Ruwbladigenfamilie *Boraginaceae*.

Myosotis komt van het Griekse Myos en betekent muis en het Griekse Otis betekent oortjes. De zachte beharing van de bloem en de vorm lijken enigszins op een oor van een muis. Vergeet-mij-nietje is een bijzondere naam. Er gaan ook veel verhalen over deze naam.

Mythen, sagen en legenden

Twee voorbeelden van deze 'verhalen' over het Vergeet-mij-nietje:

Volgens een Griekse legende gaf God bij de schepping een naam aan alle planten. Toen hij dacht gereed te zijn riep een klein blauw bloempje: "Oh Heer, vergeet mij niet!" "Zo zul je heten" zei de Heer toen.

In de middeleeuwen was eens een ridder met zijn geliefde langs een rivier aan het wandelen. Bij het plukken van een bosje bloemen viel hij door het gewicht van zijn harnas in het water. Terwijl hij verdronk gooide hij het bosje bloemen (*ik denk: waarschijnlijk het moerasvergeet-mij-nietje*) naar zijn geliefde en riep: "Vergeet mij niet!"

Vergeet-mij-nietje

Deze bloem is verbonden met romantiek en tragiek en werd vaak door vrouwen gedragen als teken van trouw en oneindige liefde. Ook in veel andere talen hebben soorten van dit geslacht deze naam. Zoals Duits: Vergiß-mein-nicht, Engels: Forget-me-not, Chinees: 勿忘草 en in het Fries: Ferjit-my-net.

Het Zompvergeet-mij-nietje, *Myosotis scorpioides*, werd vroeger Watermuizenoor genoemd.

Volgens Linnaeus werd/wordt het Vergeet-mij-nietje door vee geweigerd en niet gegeten, behalve door schapen.

Vergeet-mij-nietje als symbool

De bloem staat centraal in het Belgische herdenkingsmonument "Bloemen tegen het vergeten".

Alzheimer Nederland gebruikt het Vergeet-me-nietje als symbool zoals weergegeven op deze afbeelding links.

In sommige landen staat het Vergeet-mij-nietje ook symbool voor de grootouderdag.

Om niet te vergeten

Het geslacht Vergeet-mij-nietjes kent veel ondersoorten zoals het fraaie Veelkleurig vergeet-mij-nietje, *Myosotis discolor*. Als je er zo ééntje vindt, check dan de bovenste twee blaadjes dan kan je deze soort herkennen: staan de blaadjes tegenover elkaar dan is het *M. subsp. discolor*, staan de blaadjes verspreid dan is het *M. subsp. dubia*. Heukels schrijft over kleurpatronen in de beide ondersoorten. In de praktijk is dit bijna niet te onderscheiden en lijken ze ontzettend veel op elkaar.

De blaadjes zijn dan doorslaggevend in het onderscheidend herkennen.

In het vroege voorjaar zien we als eerste het Ruw vergeet-mij-nietje, *Myosotis ramosissima*. Staat veel in het zand op kalkrijke duinen. Tegen de zomer is de plant veranderd in warrige kluwen. Dan wordt het een soort 'Tumbleweed' ofwel stepperoller of tuimelkruid.

Als je langs sloten of moerasvegetatie loopt, zie je het Moerasvergeet-mij-nietje, *Myosotis scorpioides* subsp. *scorpioides*. Het Zompvergeet-mij-nietje is ook een ondersoort net zoals het Weidevergeet-mij-nietje. Of die ondersoorten zo belangrijk zijn moet u zelf weten. Maar één ding is zeker: als je die blauwe bloemetjes eenmaal hebt gezien dan vergeet je ze niet.

<h3>Moerasvergeet-mij-nietje</h3> <p><i>Myosotis scorpioides subsp. scorpioides</i></p>	<h3>Weidevergeet-mij-nietje</h3> <p><i>Myosites scorpioides subsp nemorosa</i></p>
	
<p>→ Afmetingen ← Moerasvergeetmij-nietje: 15-45(-100) cm. De stengel rolrond tot stompkantig. Weidevergeetmij-nietje: 15-50 cm. De stengel is scherpkantig.</p>	
<p>Natte voedselrijke grond in lichte moerasbossen, grienden, oevers en drassig gras- en rietland.</p>	<p>Vochtige tot natte beekdal- graslanden.</p>
	
	

De keuze van Marijke Wendels

De foto van mijn keuze is de **tapuit** op een paaltje in de Nieuwe Driemanspolder op 8 oktober 2022, gefotografeerd door Eric Stockx. Het was een schitterende oktoberdag met volop zon. We hadden al een aantal vogels gespot en ineens zat daar heel rustig bovenop een paaltje een vrouwtje tapuit zich te koesteren in de najaarszon. Zij zat daar als een echte filmster. Met de zon op haar verenkleed was zij goed te bewonderen en op foto vast te leggen. Een aangename verrassing!

Foto: Eric Stockx

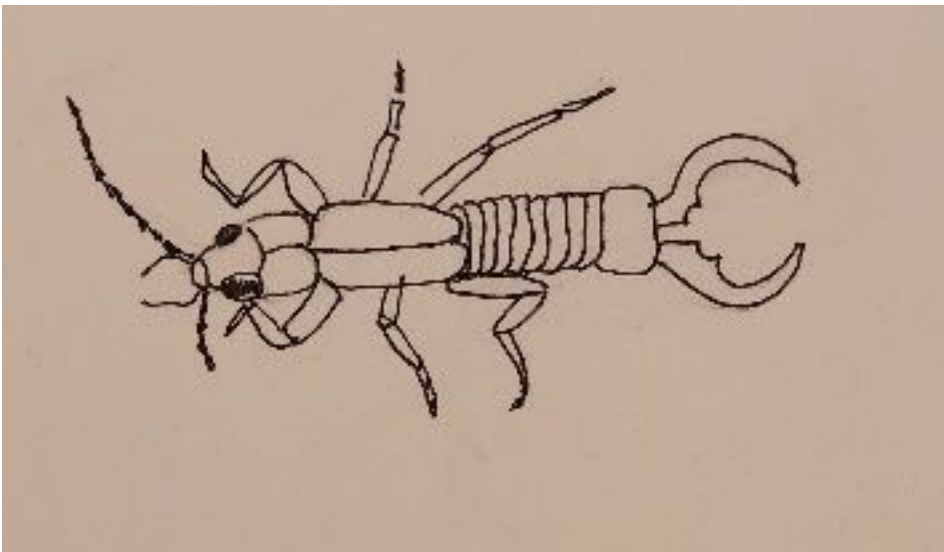
Wist je dat.....

Wist je dat je het verschil in geslacht bij de oorwormen kunt zien aan de tang? Bij mannetjes is hij krom, bij vrouwtjes bijna recht. Ze gebruiken de tang allebei als verdedigingsmechanisme en om prooien te vangen. Waarom is hij bij de man dan krom? Omdat het mannetje tijdens de paring het vrouwtje ermee vasthoudt. Oorwormen kunnen acht tot tien maanden oud worden. Het vrouwtje legt tientallen eieren en ze verzorgt de eieren goed. Het mannetje wordt uit het nest verjaagd, en ze likt de eitjes regelmatig schoon, zodat ze niet beschimmelen. De bedorven eitjes worden door moeder oorworm opgegeten. Dat is het enige voedsel wat ze krijgt tijdens de broedzorg.

Een jong dat te vroeg het nest verlaat, wordt door de moeder weer teruggehaald.

Als er te weinig voedsel is, eten de jongen elkaars uitwerpselen op, zodat ze een dag of twee extra kunnen leven.

Wie maakt een mooie foto van man en vrouw oorworm?

Erica Griffioen

Bronnen: *Beestenboel van Dirk Draulans* en *Wikipedia*.

Algemene informatie

Het bestuur van de KNNV-afdeling IJssel en Lek:

Voorzitter: Hans Boekhout (hansboekhout@icloud.com)

Secretaris en lezingen: Greetje de Back (debackfibbe@gmail.com)

Penningmeester en ledenadministratie: Kjell Nilsen (kenilsen@xs4all.nl)

Natuurhistorisch secretaris: Eric Stockx (estockx@gmail.com)

Algemeen lid: Sonja Hanedoes (sonjahanedoes@gmail.com)

Lidmaatschap:

De kosten van het lidmaatschap bedragen ingaande 1 januari 2022 € 35,00 per kalenderjaar. Voor huisgenootleden is dit € 12,50 per jaar.

Betaling s.v.p via bankrekening NL50 INGB 000 2825797 t.n.v. KNNV afd. IJssel en Lek te Capelle a/d IJssel.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november.

Website: www.ijsselenlek.knnv.nl

Webmaster en productie Samengesteld Blad: Hans Boekhout

Lezingen en cursussen:

Deze vinden doorgaans plaats op dinsdagavonden in buurthuis De Fluiter, Wiekslag 3 te Capelle a/d IJssel.

Aanvang van de activiteiten is om 20.00 uur, de zaal is open vanaf 19.30 uur.

Determineeravonden:

Een keer per maand vinden de determineeravonden plaats bij Yvonne de Boer, Plantsoenstraat 1 te Capelle ad IJssel. Tel. 06-30737798

Fotoarchief:

Op de website (homepage) klikken op het trefwoord FOTO'S. Dit geeft toegang tot onze uitgebreide verzameling foto's die na iedere excursie wordt uitgebreid met een selectie van de inzendingen.

Excursies:

Excursies zijn er op alle zaterdagen. We vertrekken om 08:30 uur (zomer) resp. 09:00 uur (winter) per auto vanaf het Metrostation Capelsebrug (op de parkeerzone voor vrachtauto's), tenzij anders aangegeven bij de betreffende excursie. Eén keer per maand zijn er vogelexcursies op een doordeweekse dag, vertrek 9:30 uur. Aanmelden vooraf is noodzakelijk via e-mail knnvijenl@live.nl Doe dit a.u.b. vóór 19.00 uur op de voorafgaande dag.

Aangeraden wordt om het volgende mee te nemen: voedsel, drinken, lidmaatschapskaarten van Natuurmonumenten en/of het Zuid-Hollands Landschap. Laarzen en/of regenkleding zijn, al naar gelang de weersomstandigheden en de gesteldheid van het te bezoeken terrein, zeer nuttig. Er zijn excursies die een halve of een hele dag duren. Indien niet anders vermeld, duren de excursies de gehele dag. We maken gebruik van zo weinig mogelijk auto's. Dus als het even kan, stap bij elkaar in de auto en laat de eigen auto op de parkeerplaats staan.

Adviezen inzake het meerijden in auto's:

Het vervoer van passagiers tijdens excursies die door onze afdeling worden georganiseerd dient geheel vrijwillig en kosteloos te geschieden in verband met de aansprakelijkheid.

Een tegemoetkoming in de kosten van vervoer mag uitsluitend aan het einde van de rit aan de orde komen.

De bijdrage is maximaal 25 cent per gereden km - dit bedrag te delen door het aantal inzittenden.

In geval van schade ten aanzien van de medepassagiers dient duidelijk aan de verzekeringsmaatschappij te worden opgegeven dat het meerijden geheel vrijwillig en kosteloos geschiedde. In geval van schuld van de eigenaar/bestuurder vallen de aanspraken van de medepassagiers onder de verplichte W.A.M.-verzekering (Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen). Mochten er zich ondanks deze toelichting toch moeilijkheden met een verzekeringsmaatschappij voordoen over deze materie, dan is het gewenst om naast de behandeling door de assurantieadviseur, ook het Algemeen Secretariaat van de KNNV in te schakelen voor nader advies.

Het is gewenst dat elke automobilist die passagiers meeneemt, in zijn of haar verzekeringspakket een inzittenden-ongevallenverzekering heeft. Enkele verzekeringsmaatschappijen hebben zo'n verzekering automatisch in hun pakket opgenomen, bij anderen kan deze speciaal worden afgesloten.